

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

2026

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TO'LOV INFRATUZILMASINI SHAKILLANISHI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI: TARIXIY, ILMIY HAMDA BOZOR TAHLILI	32
A.A. Akbarov, X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	42
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
TURIZM KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY AKTIVLARINING ROLI.....	47
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK SOLIQLAR VA TO'LOVLAR TIZIMI TAHLILI	53
Sadullayev Rasulbek Palvanbayevich, Abdolnizozov Murodbek Madiyarovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA IJTIMOYIY HIMOYA TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR VA TIZIMGA KIRITILAYOTGAN O'ZGARISHLAR.....	59
Kasimova Gulyar Axmatovna, Aripova Kamola Botir qizi	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHNI KOMPLEKS BAHOLASH VA PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK VA SUN'IY INTELLEKT USULLARINING INTEGRATSIYASI	64
Namazov Gafur Shokulovich	
BALIQCILIK SUBYEKTLARINI RIVOJLANTIRISHDA DUNYO MAMLAKATLARINING O'RNI	69
Beglayev Uchqun Xurramovich	
KAMBAG'ALLIK FENOMENINING IJTIMOYIY-IQTISODIY VA NAZARIY-KONTSEPTUAL ASOSLARI	75
Musulmonova Shahlo Nasriddinovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HISOB VA BIZNES JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	81
Artikova R.A.	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DIVIDEND TO'LASH QOBILİYATI KOEFFITSIYENTINING MAQBUL ORALIG'INI ANIQLASH VA UNING INVESTITSION SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	88
Ibragimov G'anjion G'ayratovich	
STRATEGIES TO RAISE AWARENESS OF NATURAL POLLUTION AMIDST RISING POPULATION DENSITY AND GDP PER CAPITA IN UZBEKISTAN	93
Axliddin Aroplitdinovich Valiyev, Askarov Farhod Rakhmatovich	
РОЛЬ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ESG-ОРИЕНТИРОВАННОМ РАЗВИТИИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ.....	99
Айматова Фарида Хуразовна	
KORXONALARDA INVESTITSION FAOLIYATINI RIVOJLANISHINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	107
Shukurillaev Jahongir Botir o'g'li	
DEHQON XO'JALIKLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA KREDITLAR MIQDORINI DIFFERENSIYALLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	113
Xakimov Zafar Ibragimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	118
Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA HUDUDIY MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	124
Muhammadieva Nodira	
SUN'IY INTELLEKT DAVRIDA HUDUDIY RIVOJLANISHNI STATISTIK HISOBLASH METODOLOGIYASINI QAYTA BAHOLASH MEZONLARI (SCOPUS VA WEB OF SCIENCE DA INDEKSLANGAN ILMIY NASHRLAR TAHLILI ASOSIDA).....	131
Santjar Abdumurodovich Sattorov	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY-IQTISODIY OMILLARI VA ISTIQBOLLARI	139
Allamuratova Perida Maxsetbaevna	

XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI VA AHAMIYATI	144
Ro'zmatova Farahongiz Bekmurotovna, Yarmetova Nargiza Shiximbayevna	
MAHALLIY VA XALQARO TURIZM BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI, TAMOIYILLARI VA MEKANIZMLARI	152
Alikulov Samar Abdurashidovich	
TRANSPORT XIZMATLARINING SOHALAR BO'YICHA TAQSIMOTI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TASNIFI	159
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
RAQAMLI TO'LOVLAR VA O'ZBEKISTONDA KORPORATIV BOSHQARUV SHAFFOFLIGI	165
Ruziyeva Barno Yadgarovna	
ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МИРОВЫЕ ПРАКТИКИ	172
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
MAJBURIY IJRO HARAKATLARINI RAQAMLASHTIRISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	177
Matmuratova Nasiba Azatovna	
OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI CHEKLOVCHI OMILLAR TAHLILI	181
Pulaton Abdulla	
INVESTITSION LOYIHALARNING IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI VA ULARNI MOLIYALASHTIRISH ISTIQBOLLARI	185
Nazarov Aziz Avazovich	
ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ	190
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING MAQSADLI PROGNOZ PARAMETRLARI	197
Omonova Nafisa Qahramon qizi	
MANAGEMENT STRATEGIES IN WOMEN'S BUSINESS: GENDER-SPECIFIC APPROACHES, INNOVATIVE MODELS, AND DIGITAL TRANSFORMATION	200
Ahrorova Asila	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	207
Hakimova Oydina Abdulhamidovna, Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
INSON TARAQQIYOTI INDEKSI VA UNI ANIQLAB BERUVCHI KO'RSATKICHLARNING KORRELYATSION-REGRESSION TAHLILI	212
Tursunov Rasul Tairovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УЗБЕКИСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА НА МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ	218
Эргашева Феруза Насруллаевна	
ENHANCING THE METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM VILLAGES IN UZBEKISTAN	226
Khudaynazarova Dilorom Khayrullaevna	
THE ROLE OF INNOVATION IN ENSURING COMPETITIVENESS IN THE GREEN ECONOMY	231
Musadjanova Nargiza Abduvoxid qizi	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA INGLIZ TILINING O'RNI VA SAMARADORLIGI	238
Saodat Sadriddinova	
OLIY TA'LIMDA CHET TILLARNI O'QITISH UCHUN RAQAMLI BOSHQARUV STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	243
Saida Xabibullayeva	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИСКАЛЬНЫХ МЕХАНИЗМОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В СФЕРЕ ТУРИЗМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	247
Исматиллаева Роза Тухтамуратовна, Тураева Сурия Тельмановна	

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASTERINING QIYMAT YARATISH UZLUKSIZ ZANJIRIDA AGROSERVIS XIZMATLARI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	252
Kudratova Iroda Turdibayevna	
QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTIDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI	257
Nurullayeva Raushan Koptleuovna, Nurimbetov Timur Uzaqbergenovich	
FIZIKA UMUMIY KURSIGA NANOTEXNOLOGIYA TUSHUNCHALARINI KIRITISHNING METODIK ASPEKTLARI VA KOMPONENTLARI	260
Sottarov Abduvali Umirqulovich	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK HISOBOTLAR VA ULARNING TUTGAN O'RNI.....	266
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK LOYIHALARNI MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Rahmanova Sitara Bahodir qizi	
SANOAT KORXONALARIDA OPERATSION MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	277
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MOLİYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH.....	283
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION INVESTITSİYALASH VA MUQOBIL MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI JORIY ETISH (SIRDARYO VILOYATI MISOLIDA)	286
Maxamadiyev Turg'unboy Jumabayevich	
O'ZBEKISTONDA XO'JALIK JAMIYATLARI KUZATUV KENGASHLARI FAOLIYATINING ILMIY-METODOLOGIK ASOSLARINI RIVOJLANTIRISH.....	292
Valijonov Akmaljon	
IQTISODIYOTNING AGRAR SEKTORIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH: NAZARIY VA USLUBIY YONDASHUVLAR	296
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
O'ZBEKISTON MOLİYA TIZIMIDA MAHALLIY MOLİYANING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	303
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
МЕТОД ФОРМИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ТУРИСТИЧЕСКОГО ПАКЕТА	308
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
QASHQADARYO VILOYATI SANOATINI XUDUDIY TARKIBINI TAKOMILASHTIRISH YO'LLARI	311
Uralov Eliboy Omonovich	
INNOVATSION VA AN'ANAVIY YONDASHUVLAR ASOSIDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING TAQQOSLAMA TAHLILI	316
Abdulfarmonov Farrux Faxriddinovich	
EKSPORT IMKONIYATLARI VA LOGISTIKA SAMARADORLIGINI SOLISHTIRISH.....	320
Safarova Muxabbat Radjabovna	
IJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI O'SISHI DINAMIKASI VA LIKVIDLIK KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	324
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
KO'CHMAS MULKNI OMMAVIY BAHOLASHNING INNOVATSION TEXNOLOGIYALARI.....	331
Xushvaqtov Jasur Shuhrat o'g'li	
TURIZM XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARDA MOLİYAVIY HISOBOTLARNI MHXS GA O'TKAZISHDA TRANSFORMATSIYA REJASINI ISHLAB CHIQUISH MASALALARI.....	339
G'afforov Ilhomjon Ilyosjonovich	
QURILISH SANOATI KORXONALARI DIVERSIFIKATSIYALASHUVINING IQTISODIY MEXANIZMLARI	343
Yembergenova Aynur Aydosbaevna	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANISHNING NAZARIY JIHATLARI	351
Ulashova Zarnigor Botirali qizi	

KAPITAL BOZORI ORQALI MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA INVESTITSIYA JALB QILISHNING BELARUS TAJRIBASI	357
Abduraxmanov Adham Raxmatullayevich	
BARQAROR QISHLOQ XO'JALIGI AMALIYOTLARINI JORIY ETISHDA XULQ-ATVOR OMILLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI	362
Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich	
SANOAT KORXONALARIDA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINI JORIY ETISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	367
Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov	
O'ZBEKISTONDA MEHMONXONALARNI MOLIYALASHTIRISH ORQALI JOYLASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	373
Xasanova Naimaxon Akmal qizi	
SOLIQ YUKINI OPTIMALLASHTIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	381
Jovlijeva Zuhra Chori qizi	
SANOATNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA "YASHIL" INVESTITSIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	386
Ibragimov Zaxid Taxirovich	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ АКТИВАМИ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	395
Т.И.Бобакулов, Тухтамышева Гулнора Усмановна	
AGRAR TARMOQQA JALB QILINAYOTGAN INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI ISHLAB CHIQRISH FUNKSIYALARI YORDAMIDA EKONOMETRIK BAHOLASH.....	401
Xatamov Ochildi Qurbonovich, Badalov Jamshid Jamolovich	
IJARA OPERATSIYALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING KAMCHILIKLARI VA UZVIY TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	409
Oripova Saodat Mirfotix qizi	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH.....	414
Xolboyeva farangiz xayrullojevna	
SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI VOSITALARNING TA'LIM JARAYONIDAGI O'RNI.....	419
To'xtamishева Dilrabo Shermonovna	
MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTINI KENGAYTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	424
Kalenov K.T.	
HUNARMANDCHILIK BRENDLARINING BOZOR OMILLAR TIZIMINI (MAHSULOT, NARX, TAQSIMOT, TARG'IBOT) TAKOMILLASHTIRISHNING USLUBIY ASOSLARI	428
Ergasheva Aziza	
NAMANGAN VILOYATI IQTISODIYOTIDA TARKIBIY O'ZGARISHLAR: HUDUDIY VA TARMOQ TAHLILI	436
Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li	
WATER HARVESTING FOR CLIMATE RESILIENCE IN UZBEKISTAN'S AGRICULTURE: OPPORTUNITIES, BARRIERS, AND POLICY RECOMMENDATIONS	445
Kripa Mondal, Dr. Anita Banerjee	
O'ZBEKISTONDA TABIIY VA IQTISODIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASH YO'LLARI	454
Sattarov Abdusamat Umirqulovich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	459
Nasibboyev Fazliddin Sirojiddinovich	

TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI

Nasibboyev Fazliddin Sirojiddinovich

Andijon davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Email: nfazliddin451@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada to'qimachilik sanoati korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarish samaradorligini baholash masalalari yoritilgan. Tadqiqot jarayonida innovatsion faoliyatni boshqarishning ahamiyati, uning korxonalar raqobatbardoshligini ta'minlashdagi o'rni hamda ushbu jarayonni baholashning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilingan. Shuningdek, innovatsion faoliyatni boshqarish samaradorligini kompleks baholashga qaratilgan yondashuvlar ko'rib chiqilib, ularni takomillashtirish bo'yicha mualliflik qarashlari asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion faoliyat, innovatsion faoliyatni boshqarish, to'qimachilik sanoati, korxonalar boshqaruvi, samaradorlik, kompleks baholash, baholash mezonlari, boshqaruv qarorlari, texnologik yangilanish, raqobatbardoshlik.

Abstract. This article examines the issues of assessing the effectiveness of innovation management in textile enterprises. The study analyzes the importance of innovation management, its role in ensuring the competitiveness of enterprises, as well as the theoretical and practical aspects of evaluating this process. In addition, approaches to the comprehensive assessment of innovation management effectiveness are considered, and the author's proposals for their improvement are substantiated.

Key words: innovation activity, innovation management, textile industry, enterprise management, efficiency, comprehensive assessment, evaluation criteria, managerial decision-making, technological modernization, competitiveness.

Аннотация. В данной статье рассмотрены вопросы оценки эффективности управления инновационной деятельностью на предприятиях текстильной промышленности. В ходе исследования проанализированы значение управления инновационной деятельностью, его роль в обеспечении конкурентоспособности предприятия, а также теоретические и практические аспекты оценки данного процесса. Кроме того, рассмотрены подходы к комплексной оценке эффективности управления инновационной деятельностью и обоснованы авторские предложения по их совершенствованию.

Ключевые слова: инновационная деятельность, управление инновационной деятельностью, текстильная промышленность, управление предприятием, эффективность, комплексная оценка, критерии оценки, управленческие решения, технологическое обновление, конкурентоспособность.

KIRISH

Hozirgi bosqichda sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishi va xalqaro bozorda raqobatbardoshligini ta'minlashda innovatsion faoliyat hal qiluvchi omillardan biriga aylanib bormoqda [1]. Ayniqsa, to'qimachilik sanoati global miqyosda eng tez o'zgaruvchan va yuqori raqobatga ega tarmoqlardan biri hisoblanadi. Jahon savdo amaliyotida tekstil va tikuv-trikotaj mahsulotlari ulushi yuqori bo'lib, unda qo'shilgan qiymati yuqori mahsulotlar ishlab chiqarish tendensiyasi kuchayib bormoqda [3].

O'zbekistonda to'qimachilik sanoatini rivojlantirish va innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining

2019-yil 26-sentyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasining soliq siyosatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5837-son¹ Farmonida to‘qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatini chuqur qayta ishlash asosida rivojlantirish, yuqori qo‘shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish hamda ilg‘or texnologiyalarni joriy etish ustuvor vazifa sifatida belgilangan [5].

Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022 — 2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-sonli² Farmonida sanoatni modernizatsiya qilish, ishlab chiqarishda innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish hamda eksport salohiyatini oshirish masalalariga alohida e‘tibor qaratilgan [6].

Bundan tashqari, O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 24-iyuldagi “Innovatsion faoliyat to‘g‘risida”gi O‘RQ-630-son³ Qonuni innovatsion jarayonlarni tashkil etish, moliyalashtirish va boshqarishning huquqiy asoslarini belgilab, korxonalarda innovatsion faoliyatni samarali boshqarish uchun institutsional sharoit yaratadi [7].

Statistik ma‘lumotlarga ko‘ra, 2024-yilda to‘qimachilik mahsulotlari eksporti hajmi 2,8 mlrd AQSh dollaridan oshgan bo‘lib, eksport tarkibida tayyor mahsulotlar ulushining ortib borayotgani kuzatilmoqda [4]. Shu bilan birga, sanoat ishlab chiqarish tarkibida to‘qimachilik tarmog‘ining ulushi 15 foizdan ortiqni tashkil etib, uning milliy iqtisodiyotdagi ahamiyati ortib borayotganini ko‘rsatadi [4].

To‘qimachilik korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarish samaradorligini kompleks baholash, uning mavjud holatini aniqlash hamda uni takomillashtirish yo‘llarini ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy vazifa sifatida qaraladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Innovatsion faoliyat va uni boshqarish masalalari iqtisodiy adabiyotlarda keng o‘rganilgan bo‘lib, mazkur yo‘nalishda xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan muhim ilmiy natijalarga erishilgan. Innovatsiyaning iqtisodiy rivojlanishdagi o‘rni va uni boshqarish mexanizmlariga oid nazariy qarashlar zamonaviy boshqaruv tizimlarining shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Innovatsiya nazariyasining asoschilaridan biri bo‘lgan Joseph Schumpeter innovatsiyani iqtisodiy rivojlanishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida talqin qiladi. Unga ko‘ra, yangi mahsulotlar, yangi texnologiyalar va yangi bozorlarning paydo bo‘lishi iqtisodiy tizimning yangilanishiga olib keladi hamda bu jarayon “ijodiy vayronkorlik” orqali amalga oshadi [2]. Ushbu yondashuv innovatsion faoliyatni boshqarishning strategik ahamiyatini tushunishda muhim nazariy asos bo‘lib xizmat qiladi.

Korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishda innovatsiyaning rolini Michael Porter o‘z tadqiqotlarida chuqur asoslab bergan. U innovatsiyani korxonaning barqaror raqobat ustunligini ta‘minlovchi asosiy omillardan biri sifatida ko‘rib chiqadi va texnologik yangilanish hamda boshqaruv innovatsiyalari korxonada samaradorligiga bevosita ta‘sir qilishini ta‘kidlaydi [1].

Innovatsion faoliyatni baholash va o‘lchash masalalari xalqaro darajada OECD tomonidan ishlab chiqilgan Oslo qo‘llanmasida tizimli ravishda yoritilgan. Ushbu qo‘llanmada innovatsiyalarni aniqlash, tasniflash va baholashning asosiy metodologik yondashuvlari belgilangan bo‘lib, u innovatsion faoliyatni kompleks baholashda muhim manba hisoblanadi [3].

Mahalliy olimlardan B.O. Tursunov o‘z tadqiqotlarida sanoat korxonalarida innovatsion rivojlanishni boshqarish masalalarini chuqur tahlil qilgan. U innovatsion faoliyat samaradorligini oshirishda texnologik modernizatsiya, ishlab chiqarish jarayonlarini takomillashtirish va boshqaruv tizimini moslashtirish muhim omil ekanligini asoslab beradi [8]. Shuningdek, olim innovatsion rivojlanishning barqarorligini ta‘minlashda resurslardan samarali foydalanish va boshqaruv qarorlarining asoslanganligi muhim ekanligini ta‘kidlaydi.

Iqtisodchi olimlardan Sh.A. Abdullayeva tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda korxonalarda innovatsion faoliyatni tashkil etish va boshqarishning nazariy asoslari yoritilgan. Muallif innovatsion faoliyatni boshqarishda inson kapitali, ilmiy salohiyat va tashkiliy omillarning o‘zaro uyg‘unligini ta‘minlash zarurligini qayd etadi [9].

Bundan tashqari, A.V. Vahobov tomonidan amalga oshirilgan ilmiy izlanishlarda milliy iqtisodiyotda innovatsion rivojlanishning institutsional asoslari va ularni boshqarish mexanizmlari tahlil qilingan. Ushbu tadqiqotlarda innovatsion faoliyatni rivojlantirishda davlat siyosati, investitsion muhit va tarmoq xususiyatlarining o‘rni alohida yoritilgan [10].

Shu bilan birga, N.K. Yo‘ldoshevning ilmiy ishlarida sanoat korxonalarida boshqaruv samaradorligini oshirish va innovatsion yondashuvlarni joriy etish masalalari ko‘rib chiqilgan bo‘lib, unda boshqaruv tizimini modernizatsiya qilish orqali innovatsion faoliyat natijadorligini oshirish mumkinligi asoslab berilgan [11].

1 <https://lex.uz/docs/-4529995>

2 <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>

3 <https://lex.uz/docs/-4910391>

Mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, innovatsion faoliyatni boshqarish masalalari yetarli darajada o'rganilgan bo'lishiga qaramasdan, uning samaradorligini aynan to'qimachilik sanoati korxonalarida misolida kompleks baholash va natijalarni boshqaruv qarorlariga integratsiya qilish masalalari yetarlicha ishlab chiqilmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda to'qimachilik korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarish samaradorligini baholash uchun kompleks yondashuvdan foydalanildi. Ushbu yondashuv innovatsion faoliyatni boshqarish jarayonini turli yo'nalishlar bo'yicha baholash, ularning o'zaro bog'liqligini aniqlash hamda umumiy samaradorlik darajasini aniqlash imkonini beradi.

Tadqiqot metodologiyasi sifatida tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, statistik ma'lumotlarni qayta ishlash va ekspert baholash usullaridan foydalanildi. Tizimli yondashuv innovatsion faoliyatni boshqarishni yagona mexanizm sifatida ko'rib chiqish imkonini bersa, qiyosiy tahlil orqali turli ko'rsatkichlar o'rtasidagi farqlar va o'zgarishlar aniqlanadi. Statistik tahlil usuli esa korxonalarining real faoliyat ko'rsatkichlari asosida xulosalar chiqarish imkonini beradi [3].

Innovatsion faoliyatni boshqarish samaradorligini baholash jarayonida ko'rsatkichlar tizimini shakllantirish alohida bosqich sifatida qaraldi. Bunda ko'rsatkichlar tanlashda ularning innovatsion jarayonning barcha muhim jihatlarini qamrab olishi, baholash natijalarining aniqligi va ishonchligini ta'minlashi asosiy mezon sifatida belgilandi. Shu nuqtayi nazardan, ko'rsatkichlar tizimi texnologik rivojlanish darajasi, ishlab chiqarish samaradorligi, resurslardan foydalanish, kadrlar salohiyati va boshqaruv tizimi kabi yo'nalishlarni o'z ichiga oldi [6].

Baholash jarayonida ko'rsatkichlar absolyut va nisbiy shakllarda ifodalandi hamda ularni solishtirish imkoniyatini ta'minlash uchun yagona baholash mezonlari qo'llanildi. Har bir ko'rsatkich bo'yicha olingan natijalar umumlashtirilib, innovatsion faoliyatni boshqarishning umumiy darajasi aniqlanadi. Ushbu yondashuv korxonada innovatsion faoliyatni boshqarish samaradorligini kompleks baholash imkonini beradi.

Shuningdek, baholash natijalarini tahlil qilish jarayonida ularning boshqaruv qarorlariga integratsiya qilinishi alohida e'tiborga olindi. Bu esa innovatsion faoliyatni boshqarishni takomillashtirish, mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha asoslangan takliflar ishlab chiqish imkonini yaratadi.

Mazkur metodologiya to'qimachilik sanoati korxonalarining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda ishlab chiqilgan bo'lib, u innovatsion faoliyatni boshqarish samaradorligini baholash va uni oshirishga xizmat qiluvchi amaliy vosita sifatida qaraladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari to'qimachilik korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarish samaradorligini baholash jarayoni murakkab va ko'p omilli tizim ekanligini ko'rsatdi. Kompleks baholash yondashuvi asosida olib borilgan tahlillar innovatsion faoliyatni boshqarish darajasi turli yo'nalishlar bo'yicha bir xil emasligini aniqlash imkonini berdi.

Xususan, texnologik yangilanish va ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish yo'nalishlarida ijobiy o'sish kuzatilayotgan bo'lsa-da, boshqaruv tizimi va kadrlar salohiyati bilan bog'liq ko'rsatkichlar ayrim korxonalarda yetarli darajada rivojlanmaganligi aniqlandi. Bu esa innovatsion faoliyatdan olinayotgan umumiy samaradorlikka bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Mazkur holat innovatsion faoliyatni faqat texnologik jihatdan emas, balki boshqaruv nuqtayi nazaridan ham kompleks tarzda rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi.

Shuningdek, tahlil natijalari innovatsion faoliyatni boshqarishda axborot ta'minoti va baholash tizimining yetarli darajada shakllanmaganligi mavjud muammolardan biri ekanligini ko'rsatdi. Ko'plab korxonalarda innovatsion faoliyatni baholash uchun yagona ko'rsatkichlar tizimi va aniq mezonlar mavjud emasligi sababli, boshqaruv qarorlarini qabul qilishda subyektivlik darajasi yuqori bo'lib qolmoqda. Bu esa innovatsion jarayonlarning samaradorligini pasaytiruvchi omil sifatida namoyon bo'ladi.

Olib borilgan tadqiqotlar asosida innovatsion faoliyatni boshqarish samaradorligini oshirishga qaratilgan bir qator muhim natijalar aniqlandi. Jumladan, kompleks baholash yondashuvini joriy etish orqali korxonada innovatsion faoliyatning turli yo'nalishlari o'rtasidagi nomutanosibliklarni aniqlash va ularni bartaraf etish imkoniyati yaratiladi. Shu bilan birga, baholash natijalarini boshqaruv qarorlariga integratsiya qilish orqali innovatsion faoliyatni yanada samarali tashkil etish mumkin.

Bundan tashqari, tadqiqot natijalari innovatsion faoliyatni boshqarishda kadrlar salohiyatini oshirish, boshqaruv tizimini takomillashtirish hamda raqamli texnologiyalarni keng joriy etish zarurligini ko'rsatdi. Ayniqsa, boshqaruv jarayonlarining raqamlashtirilishi innovatsion faoliyatni monitoring qilish va baholash tizimini takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi (1-jadval).

1-jadval. “Parvoz Xumo Ravnaq Trans” MChJda innovatsion faoliyatni boshqarishning integral ko'rsatkichlari⁴

Yil	ITTKI ulushi (%)	Innovatsiyalar soni	R&D xarajatlari (mlrd so'm)	Innovatsiyalarni o'zlashtirish (%)
2019	0,81	2	1	48,8
2020	0,95	4	2	52,8
2021	3,95	5	3	50,4
2022	5,00	5	6	55,7
2023	5,00	10	9	57,8
2024	7,94	15	12	59,9
2025	10,00	15	16	44,5

Innovatsion faoliyatni boshqarish samaradorligini aniqlashda integral ko'rsatkichni talqin qilish muhim bosqich hisoblanadi. Mazkur tadqiqotda baholash natijalarini aniqlashtirish maqsadida innovatsion faoliyat darajasi to'rtta asosiy oraliqqa ajratildi.

Shunga ko'ra, korxonada innovatsion faoliyatni boshqarish darajasi quyidagicha tasniflanadi:

- yuqori daraja – 7,5 va undan yuqori bo'lgan qiymatlar;
- o'rtadan yuqori daraja – 6,0 dan 7,5 gacha bo'lgan qiymatlar;
- o'rta daraja – 4,0 dan 6,0 gacha bo'lgan qiymatlar;
- quyi daraja – 0 dan 4,0 gacha bo'lgan qiymatlar.

Mazkur tasniflash innovatsion faoliyatni boshqarish darajasini yanada aniqroq baholash, oraliq holatlarni ajratish hamda korxonaning real rivojlanish bosqichini to'g'ri aniqlash imkonini beradi.

O'tkazilgan hisob-kitoblarga ko'ra, “Parvoz Xumo Ravnaq Trans” MChJda innovatsion faoliyatni boshqarishning integral ko'rsatkichi 4,4 ni tashkil etdi. Ushbu natija korxonada innovatsion faoliyatni boshqarish darajasi o'rta darajada shakllanganligini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, mazkur qiymat o'rta darajaning quyi chegarasiga yaqin joylashgan bo'lib, bu korxonada innovatsion faoliyatni rivojlantirish uchun imkoniyatlar mavjud bo'lishiga qaramasdan, mavjud salohiyatdan to'liq foydalanilmayotganligini anglatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqotlar natijasida to'qimachilik korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarish samaradorligini baholash va uni takomillashtirish masalalari tizimli ravishda o'rganildi. Tadqiqot jarayonida innovatsion faoliyatni boshqarishning nazariy asoslari tahlil qilindi hamda uni kompleks baholashga qaratilgan yondashuv ishlab chiqildi.

Amalga oshirilgan hisob-kitoblar natijasida “Parvoz Xumo Ravnaq Trans” MChJda innovatsion faoliyatni boshqarishning integral ko'rsatkichi 4,4 ga teng ekanligi aniqlandi. Ushbu natija korxonada innovatsion faoliyatni boshqarish darajasi o'rta bosqichda shakllanganligini, biroq uning samaradorligini oshirish uchun qo'shimcha choralar zarurligini ko'rsatadi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, korxonada kadrlar salohiyati va ishlab chiqarish ko'rsatkichlari bo'yicha ijobiy o'sish kuzatilayotgan bo'lsa-da, innovatsion faoliyatni moliyalashtirish va ilmiy-texnik rivojlanish yo'nalishlarida muayyan muammolar mavjud. Xususan, innovatsion loyihalarga ajratilayotgan mablag'larning barqaror emasligi hamda texnologik innovatsiyalarga yo'naltirilgan xarajatlarning yetarli darajada shakllanmaganligi umumiy samaradorlikka salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

- korxonada innovatsion faoliyatni moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish, xususan, xususiy investitsiyalar va tashqi moliyaviy resurslarni jalb etishni kengaytirish;
- ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalariga yo'naltirilayotgan xarajatlar ulushini oshirish hamda ularning samaradorligini nazorat qilish tizimini joriy etish;
- xodimlarning innovatsion kompetensiyalarini rivojlantirish maqsadida malaka oshirish va qayta tayyorlash tizimini takomillashtirish;
- korxonada innovatsion faoliyatni boshqarishning raqamli monitoring tizimini joriy etish orqali baholash va nazorat jarayonlarini avtomatlashtirish;
- ishlab chiqarish jarayonlarida zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va texnologik modernizatsiya jarayonlarini jadallashtirish.

4 Manba: muallif ishlanmasi.

Umuman olganda, taklif etilgan kompleks baholash yondashuvi korxonalarda innovatsion faoliyatni boshqarish darajasini aniqlash, mavjud muammolarni aniqlash hamda ularni bartaraf etishga qaratilgan samarali boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish imkonini beradi. Mazkur yondashuvni amaliyotga joriy etish to'qimachilik korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish va ularning barqaror rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Porter M.E. Competitive Advantage of Nations. – New York: Free Press, 1990.
2. Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development. – Cambridge: Harvard University Press, 1934.
3. Oslo Manual: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation. – OECD Publishing, 2018.
4. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Sanoat statistikasi ma'lumotlari. – Toshkent, 2024. <https://stat.uz>.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 26-sentyabrdagi "O'zbekiston Respublikasining soliq siyosatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5837-son Farmoni // URL: <https://lex.uz/docs/4512114>
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli Farmoni // URL: <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>
7. O O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 24-iyuldagi "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi O'RQ-630-son Qonun // URL: <https://lex.uz/docs/3913187>.
8. Tursunov B.O. Sanoat korxonalarida innovatsion rivojlanishni boshqarish. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2020.
9. Abdullayeva Sh.A. Innovatsion iqtisodiyot va uni rivojlantirish mexanizmlari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
10. Vahobov A.V., Xudoyqulov S.K. Milliy iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi. – Toshkent: Universitet, 2021.
11. Yo'ldoshev N.K. Korporativ boshqaruv va innovatsion rivojlanish. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2018.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Ei.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>